

УДК 378:355

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-2-42>

Володимир РОДІКОВ,

orcid.org/0009-0006-8683-359X

полковник, кандидат педагогічних наук,

начальник 143 Об'єднаного навчально-тренувального центру «ПОДІЛЛЯ»

Сил підтримки Збройних Сил України

(Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна) rodikovvolodimir@gmail.com

СУТНІСНА ТА СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРНИХ ВІЙСЬК ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ЇХНЬОЇ ПІДГОТОВКИ У ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розкрито питання підготовки майбутніх фахівців інженерних військ до ефективної професійної діяльності з посадового призначення. Проаналізовано теоретико-методологічні аспекти деяких психолого-педагогічних явищ («підготовка майбутніх фахівців інженерних військ», «готовність майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності»). Підготовку майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності розглянуто як цілеспрямований процес освоєння військово-спеціальних знань, навичок, умінь та розвиток організаційно-вольових якостей, що дають змогу успішно виконувати обов'язки в межах здобутої військово-облікової спеціальності. Подано наукову характеристику окремих видів готовності майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності, запропоновано систему нормативів оцінки її рівня. Встановлено, що готовність майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності оцінюється за такими параметрами: стан особистості, оцінка психологічних та професійно значущих якостей; комплекс систематизованих оперативно-спеціальних та загально технічних знань, умінь та навичок; фізична підготовка; глибина професійної компетентності, що забезпечує орієнтацію та мотивацію для реалізації цілей та завдань службового призначення.

У статті відображено особливості формування готовності майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності в освітньому (навчально-тренувальному) процесі військових навчальних закладів. Запропоновано основні напрями підготовки у військових навчальних закладах, що сприяють формуванню готовності майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності, що передбачають реалізацію когнітивно-інформаційного потенціалу навчальних дисциплін гуманітарного та військово-професійного профілю, актуалізацію виховної роботи, практико зорієнтовану спрямованість військового стажування курсантів у військових підрозділах. Розглянуто педагогічні методи та прийоми підвищення ефективності процесу формування готовності майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності.

Ключові слова: курсанти, майбутні фахівці інженерних військ, підготовка, готовність до професійної діяльності, навчально-тренувальний процес, військові навчальні заклади.

Volodymyr RODIKOV,

orcid.org/0009-0006-8683-359X

Colonel, Candidate of Pedagogic Sciences,

Chief of the 143rd Joint Training Center "PODILLYA"

Support Forces of the Armed Forces of Ukraine

(Kamianets-Podilskyi, Khmelnytskyi region, Ukraine) rodikovvolodimir@gmail.com

ESSENTIAL AND STRUCTURAL CHARACTERISTICS OF THE READINESS OF FUTURE ENGINEERING TROOPS SPECIALISTS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY AS A RESULT OF THEIR TRAINING IN MILITARY EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article addresses training future engineering troops specialists for effective professional activity according to their official duties. It analyses the theoretical and methodological aspects of specific psychological and pedagogical phenomena ("training of future engineering troops specialists," "readiness of future engineering troops specialists for professional activity"). Training future engineering troops specialists for professional activity is a purposeful process of mastering military-special knowledge, skills, and abilities and developing organisational and volitional qualities that enable them to perform duties within their military accounting speciality successfully. The scientific characterisation of certain types of readiness of future engineering troops specialists for professional activity is provided. The essence and structure of the concept of "readiness of future engineering troops specialists for professional activity" are revealed.

and a system of norms for assessing its level is proposed. It is established that the readiness of future engineering troops specialists for professional activity is assessed according to the following parameters: the state of personality, the assessment of psychological and professionally significant qualities; a complex of systematised operational-special and general technical knowledge, skills, and abilities; physical training; and the depth of professional competence, which ensures orientation and motivation for the implementation of the goals and tasks of official duties.

The article reflects on the features of forming the readiness of future engineering troops specialists for professional activity in military educational institutions' educational (training) process. The main directions of training in military educational institutions that contribute to the formation of the readiness of future engineering troops specialists for professional activity are proposed. These directions include the implementation of the cognitive-information potential of educational disciplines of humanitarian and military-professional profiles, the actualisation of educational work, and the practice-oriented focus of cadet military internships in military units. Pedagogical methods and techniques for improving the effectiveness of forming the readiness of future engineering troops specialists for professional activity are considered.

Key words: cadets, future specialists of engineering troops, training, readiness for professional activity, educational and training process, military educational institutions.

Постановка проблеми. Сучасна модернізація Збройних сил України, органів державної охорони та інших видів виконавчої влади, які передбачають проходження військової служби, зокрема й в умовах воєнного стану, висувають підвищені вимоги до готовності випускників військових навчальних закладів до ефективної професійної діяльності за службовим призначенням. Професійна підготовка майбутніх військових фахівців, зокрема й фахівців інженерних військ до професійної діяльності, є складним і багатоаспектним явищем, що має значну соціально-культурну значущість, пов'язану з вирішенням завдань гарантованого забезпечення оборони, безпеки, захисту прав і свобод людини та громадянина (Васильєв, 2020).

У Концепції військової кадрової політики Міністерства оборони України на період до 2025 року (2021) основним пріоритетним напрямом розвитку військової організації визначено підвищення якості підготовки кадрів та військової освіти загалом. В умовах воєнного стану традиційно ключовим напрямом є вдосконалення військово-педагогічної та освітньої системи, здатної поєднувати традиції та інновації у підготовці компетентних військових фахівців та офіцерів, зокрема й фахівців інженерних військ згідно вимог до військово-професійної діяльності (Зайцев, 2021). Так, зміни у змісті системи військової освіти вносяться згідно нових вимог до військових фахівців та офіцерів, які повинні нести службу в умовах воєнного стану.

Аналіз досліджень. Актуальність дослідження підготовки майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності підтверджується зростанням кількості досліджень, присвячених цій темі. Так, науковці розглядають загальні питання модернізації військової освіти (О. Васильєв; А. Галімов, М. Маслій; Ю. Приходько та ін.); моделювання процесу формування професійної компетентності та готовності до військово-професійної діяльності (О. Бондаренко, Є. Брижати,

Є. Денисенко, С. Дяков, А. Івченко, І. Ковальов, О. Корнієнко, П. Хоменко та ін.); використання інноваційних технологій у військовій освіті та підготовці курсантів та майбутніх офіцерів (В. Воловник, О. Даниско, Б. Лебедєв, О. Маслій, О. Корносенко та ін.); вивчення специфічних чинників військово-професійної підготовки та формування професійної компетентності майбутніх військових фахівців різних спеціальностей (С. Каплун, О. Торічний, М. Хрупало, А. Шевченко та ін.). Водночас потрібно відмітити недостатність досліджень щодо сутності готовності майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності, її структурних компонентів у їхньому взаємозв'язку та взаємовпливі.

Метою статті є розгляд сутності та змісту готовності майбутніх фахівців інженерних військ до ефективної професійної діяльності та визначення її основних структурних компонентів, критеріїв та показників оцінювання.

Методи дослідження – теоретичний аналіз наукової літератури з проблеми дослідження для відбору й осмислення дидактичного матеріалу; критично-аналітичний аналіз концепцій, теорій та методик з метою виявлення шляхів розв'язання досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукових джерел, практики військових навчальних закладів з підготовки офіцерських кадрів та військових фахівців дає змогу узагальнити, що її мета визначається як навчання військовослужбовців, підготовка кваліфікованих військових кадрів, формування в курсантів державно-патріотичної свідомості, задоволення їхніх потреб в інтелектуальному, культурному та моральному розвитку за допомогою отримання відповідного рівня освіти. З огляду на теоретико-методологічні висновки І. Зайцева, який зазначає, що професійна підготовка передбачає не лише навчання певним знанням, вмінням та навичкам, а й формування готовності курсантів до професійної діяльності

(Зайцев, 2021), встановлено різні напрями формування готовності курсантів до різних видів діяльності як мету та результат професійної підготовки у військових навчальних закладах.

Методологія дослідження ґрунтується на позиції, що рівень результатом підготовки майбутніх фахівців інженерних військ є їхня готовність до професійної діяльності як певний «освітній мінімум» та необхідний початковий рівень оволодіння військово-професійною діяльністю (Шевченко, 2020, с. 132). У сучасній науці розглядається кілька позицій стосовно визначення сутності поняття «готовність до професійної діяльності». У межах функціонального підходу готовність трактується як певний стан психічних функцій, які забезпечують високий рівень ефективності діяльності (Хоменко, Денисенко, 2020). У руслі особистісного підходу готовність розглядається як результат підготовки до певного виду діяльності; своєрідна концентрація (стійкої) чи миттєвої (ситуативної) мобілізації сил особистості, спрямованої у потрібний момент здійснення певних дій (Ryzhykov, Bakhov, Kolisnyk, 2018).

Істотним методом є аналіз вченими психологічного стану готовності як складної динамічної структури, що охоплює систему потреб та прагнень суб'єкта, що визначають його ставлення до дійсності; вміння та здатність до рефлексії, навички прогнозування та корекції у разі неузгодження реальних та ідеальних параметрів дії, що супроводжуються мотивацією, активністю досягнення результату (Криворучко, 2023). Особливо слід зазначити стан готовності (тобто готовності до формування мобільності до дії, вчинку, вияву активності, емоційно-вольових зусиль тощо), що інтерпретується як своєрідна передумова діяльності, енергетичне «ядро», що мобілізує особистість (Балагур, Діденко, 2014). Доцільно, аналізуючи інтерпретацію поняття «готовність», розглядати його як інтегративну професійно значущу властивість особистості, що забезпечує курсанту розвиваючий перехід із системи підготовки до системи професійної діяльності та охоплює сукупність особистісних професійно значущих якостей, досвіду особистості, професійних знань, практичних умінь та навичок (Рижиков, 2017). Тому готовність до професійної діяльності визначається як психічний стан, передстартова активізація курсантів, що передбачає усвідомлення ним власних цілей, оцінку існуючих умов, визначення найімовірніших способів дії; прогнозування мотиваційних, вольових, інтелектуальних зусиль, ймовірності досягнення результату, мобілізацію сил, самонавіювання у досягненні цілей (Бондаренко, 2021).

Відтак, проведений аналіз засвідчив, що вивчення поняття «готовність» є досить проблематичним, що пов'язано, по-перше, з варіативністю галузевих знань, у межах яких відбувається дослідження «готовності», а по-друге, змішанням і, часом, заміщенням цього поняття з поняттями «компетентність», «майстерність», «професіоналізм».

Аналізуючи тенденції формування готовності до професійної діяльності та трансформуючи їх у освітній процес військових навчальних закладів встановлено, що готовність курсантів до професійної діяльності необхідно розглядати з дуалістичних позицій: як закриту (постійна, незалежна від змін в освітньо-науковому та соціальному просторі), так і відкриту (динамічна система, що оновлюється паралельно з часом) систему. Водночас, зацентруємо увагу на тому, що готовність майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності повинна відповідати вимогам відкритої категорії, тобто набувати нового змістового наповнення шляхом накопичення інноваційного військово-професійного досвіду з напрацюваннями.

На окрему увагу заслуговує дослідження готовності до військової професійної діяльності Ю. Медвідь, який зазначає, що досліджуваний стан виникає тоді, коли курсант усвідомлює суспільну значущість обраної професії, а також глибоко розуміє її характер та умови, здатний оцінити рівень власної підготовленості до неї. Саме ж поняття «готовність» науковець розглядає як стабільний стан суб'єкта, детермінований процесом педагогічної взаємодії, зумовлений особистісною схильністю та готовністю до свідомого несення військової служби та виконання професійних завдань. Тоді як основними компонентами готовності у розглянутому дослідженні визначено особистісну підготовленість до військової служби та психологічну схильність до військової служби (Медвідь, 2018, с. 210).

Оскільки в розглянутій інтерпретації основний акцент зміщується на бойову професійну підготовку майбутніх військових фахівців (офіцерів) звернемося до досліджень, де компоненти готовності мають найуніверсальніший характер, спрямований на військово-спеціальну підготовку. З позиції дії у складній обстановці та можливості подолання виникаючих проблем вивчав готовність курсантів О. Хацаюк. Компоненти готовності науковець визначає організаційно-управлінський (бойовий та повсякденний), навчальний та виховний, військово-технічний, науково-дослідний (Хацаюк, 2021, с. 145).

На сучасному етапі розвитку суспільства військовий фахівець повинен володіти широкою тех-

нічною компетентністю та мати високий рівень професійної підготовки. Це зумовлено впровадженням синтезу військових наук, технологій та виробництва у професійну діяльність військових фахівців. Комплексна діяльність військових фахівців, зокрема фахівців інженерних військ, поєднує в собі інженерно-експлуатаційну, оперативну, організаційно-управлінську та військово-педагогічну складові, що потребують широкої загальнопрофесійної підготовки.

У межах системного підходу результатом формування готовності майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності є поліпшення компонентних характеристик під впливом цілеспрямованого психологічного впливу та педагогічного виховання, що проводиться у військових навчальних закладах під час навчально-тренувальних занять, фізичної підготовки, освітньої, культурно-дозвільної, спортивної роботи, стажувань, повсякденної самостійної діяльності. Метою цієї роботи є розвиток професійно значущих знань, навичок та умінь курсантів, формування комплексу особистісних якостей, необхідних для майбутнього забезпечення впевненого, успішного та якісного здійснення професійної діяльності.

З огляду на це, процес формування готовності майбутніх фахівців інженерних військ необхідно спрямовувати за такими напрямками: науково-методичне забезпечення; формування військово-професійної спрямованості; фізична готовність курсантів до військової діяльності (служби); забезпечення кадрами високого рівня, що беруть участь у військово-професійній підготовці курсантів. Тоді як основними етапами формування готовності майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності, на кожному з яких досягаються певні цілі, вивчаються спеціальні дисципліни, використовуються певні технології навчання, виховання та розвитку є:

1) етап базової підготовки, що забезпечує формування ґрунтовних загальних професійних знань, необхідних для подальшого навчання військовій спеціальності. Вивчення гуманітарних та соціально-економічних дисциплін створює науковий світогляд, виховує загальну та військову культуру, необхідні особисті якості курсантів. Ключові завдання навчання – формування спрямованості особистості майбутніх фахівців інженерних військ та якостей загального професійного характеру. В межах військових дисциплін на цьому етапі формується необхідний рівень особистої підготовленості майбутніх фахівців інженерних військ, набуваються базові навички, необхідні для

них як військовослужбовців. Загальнопрофесійні дисципліни цього етапу представлені групою інженерних дисциплін, що забезпечують формування базових знань та інженерної культури. Особливе значення на базовому етапі має формування військово-професійної спрямованості, гордості за належність до обраної військової спеціальності, прагнення саморозвитку;

2) функціональний етап. Метою цього етапу є формування у курсантів знань, практичних навичок, якостей особистості, необхідних для виконання військово-службових обов'язків в складі ЗСУ. Оцінюючи ефективності процесу формування готовності курсантів військових навчальних закладів до професійної діяльності розглядаються організаційні, індивідуально-особистісні, пізнавальні, діяльнісні та фізичні показники випускників (Медвідь, 2018).

Отже, на основі здійсненого аналізу наукових досліджень, виокремлюємо в лівійній (навчально-тренувальній) діяльності військових навчальних закладів напрями, що сприятимуть формуванню готовності майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності: реалізація когнітивно-інформаційного потенціалу навчальних дисциплін гуманітарного та військово-професійного профілю, актуалізація виховної роботи, практико-орієнтована спрямованість військового стажування курсантів у військових підрозділах.

Висновки. Таким чином, готовність майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності оцінюється за такими параметрами: стан особистості, оцінка психологічних та професійно значущих якостей; комплекс систематизованих оперативних спеціальних та загально-технічних знань, умінь та навичок; фізична підготовка; глибина професійної компетентності, що забезпечує орієнтацію та мотивацію для реалізації цілей та завдань службового призначення. З огляду на це, процес формування готовності майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності вказує на необхідність розробки сучасних теоретичних та прикладних основ навчання, удосконалення професійних навичок, підвищення моральної готовності до військової служби, виховання відповідальності за виконання військово-професійного обов'язку, розвитку корпоративних цінностей, звичаїв, традицій, поглядів та почуттів, актуальних у військово-професійному середовищі. У структурі готовності майбутніх фахівців інженерних військ до професійної діяльності відображено духовний, спеціально-діяльнісний, психічний та фізичний компоненти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балагур Л. О., Діденко О. В. Сутність, зміст і структура готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до управління основними підрозділами охорони державного кордону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : педагогіка*. 2014. Вип. 32. С. 15–17.
2. Бондаренко О. В. Сутність, зміст, структура професійної готовності майбутніх офіцерів Збройних Сил України для забезпечення освітнього процесу військових ліцеїв як педагогічна проблема. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. Вип. (46). С. 7–12.
3. Васильєв О. М. Сучасні тенденції управління змінами в системі вищої військової освіти. *Військова освіта*. 2020. Вип. 2 (42). С. 27–38.
4. Зайцев І. Підготовка майбутніх офіцерів Збройних Сил за кордоном: досвід та перспективи для української системи військової освіти. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. Вип. 6 (110). С. 104–119.
5. Криворучко В. Сутність і структура готовності майбутніх офіцерів Національної Гвардії України до виконання завдань з охорони громадської безпеки та порядку. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України Серія: педагогічні науки*. 2023. № 3(34), С. 168–182.
6. Медвідь Ю. І. Визначення сутності і структури готовності майбутніх офіцерів запасу до службово-бойової діяльності. *Наукові записки кафедри педагогіки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. 2018. Вип. 43. С. 209–226.
7. Про затвердження Концепції військової кадрової політики Міністерства оборони України на період до 2025 року. *Наказ Міністерства оборони України № 280 від 14.09.2021 р.* Взято з https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2021/280_nm.PDF
8. Рижигов В. С. Значення професійних якостей в цільовій моделі навчально-виховного процесу підготовки військових. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка: соціальна робота*. 2017. № 2. С. 61–64.
9. Хацаюк О. В. Сутність та структура готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до виконання завдань за призначенням засобами спеціальної фізичної підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2021. Вип. 8. С. 144–154.
10. Хоменко П. В., Денисенко Є. В. Гуманітарно-педагогічне моделювання розвитку професійної компетентності майбутніх офіцерів. *Імідж сучасного педагога*, 2020. Вип. 4 (211). С. 21–28.
11. Шевченко Р. І. Готовність майбутнього офіцера ВМС ЗСУ як інтегративний результат їх професійної підготовки. *Науковий вісник Львівської академії. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 7. С. 129–136.
12. Ruzhykov V., Bakhov I., Kolisnyk O. Leadership Abilities of a Military Manager, Professionalism of a Commander as the Guarantee of the Practice of Effective Activity of a Military Organization. *International Journal of Engineering & Technology*. 2018. Vol 7, No 4.38: Special Issue 38. С. 45–49.

REFERENCES

1. Balahur L. O., Didenko O. V. (2014). Sutnist, zmist i struktura hotovnosti maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv do upravlinnia osnovnymy pidrozdilamy okhorony derzhavnoho kordonu [The essence, content and structure of the readiness of future border officers to manage the main units of state border protection]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, 32, 15–17. [in Ukrainian].
2. Bondarenko O. V. (2021). Sutnist, zmist, struktura profesiinoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv zbroinykh syl Ukrainy dlia zabezpechennia osvitnoho protsesu viiskovykh litseiv, yak pedahohichna problema [The essence, content, structure of professional readiness of future officers of the armed forces of Ukraine to ensure the educational process of military lyceums as a pedagogical problem]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University*, 46, 7–12. [in Ukrainian].
3. Vasyliiev, O. M. (2020). Suchasni tendentsii upravlinnia zminamy v systemi vyshchoi viiskovoi osvity [Modern trends in change management in the system of higher military education]. *Viiskova osvita – Military education*, 2 (42), 27–38. [in Ukrainian].
4. Zaitsev, I. (2021). Pidhotovka maibutnikh ofitseriv Zbroinykh Syl za kordonom: dosvid ta perspektyvy dlia ukrainskoi systemy viiskovoi osvity [Training of future officers of the Armed Forces abroad: experience and prospects for the Ukrainian system of military education]. *Zbirnyk naukovykh prats. Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii – Collection of scientific papers. Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 6 (110), 104–119. [in Ukrainian].
5. Kryvoruchko, V. (2023). Sutnist i struktura hotovnosti maibutnikh ofitseriv natsionalnoi hvardii ukrainy do vykonannia zavdan z okhorony hromadskoi bezpeky ta poriadku [The essence and structure of the readiness of future officers of the National Guard of Ukraine to perform tasks for the protection of public safety and order]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy Serii: pedahohichni nauky – Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Service of Ukraine Series: pedagogical sciences*, 3(34), 168–182. [in Ukrainian].
6. Medvid Yu. I. (2018). Vyznachennia sutnosti i struktury hotovnosti maibutnikh ofitseriv zapasu do sluzhbovo-boiovoi diialnosti [Determination of the essence and structure of the readiness of future reserve officers for service and combat activities]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina – Scientific notes of the Department of Pedagogy of Kharkiv National University named after V. N. Karazin*, 43, 209–226. [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia Kontseptsii viiskovoi kadrovoi polityky Ministerstva obrony Ukrainy na period do 2025 roku [On approval of the Concept of military personnel policy of the Ministry of Defense of Ukraine for the period until 2025] (2021).

.....
Nakaz Ministerstva obrony Ukrainy – Order of the Ministry of Defense of Ukraine № 280 vid 14.09.2021. URL://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2021/280_nm.PDF [in Ukrainian].

8. Ryzhykov, V. S. (2017). Znachennia profesiinykh yakosti v tsilovii modeli navchalno-vykhovnoho protsesu pidhotovky viiskovykh [The value of professional qualities in the target model of the educational process of military training]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka: sotsialna robota – Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University: social work*, 2, 61–64. [in Ukrainian].

9. Khatsaiuk O. V. (2021). Sutnist ta struktura hotovnosti maibutnikh ofitseriv natsionalnoi hvardii Ukrainy do vykonannia zavdan za pryznachenniam zasobamy spetsialnoi fizychnoi pidhotovky [The essence and structure of the readiness of future officers of the National Guard of Ukraine to perform assigned tasks by means of special physical training]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova – Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov*, 8, 144–154. [in Ukrainian].

10. Khomenko, P. V., Denysenko, Ye. (2020). V. Humanitarno-pedahohichne modeliuvannia rozvytku profesiinoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv [Humanitarian and pedagogical modeling of the development of professional competence of future officers]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – The image of a modern teacher*, 4 (211), 21–28. [in Ukrainian].

11. Shevchenko, R. I. (2020). Hotovnist maibutnoho ofitsera VMS ZSU yak intehratyvnyi rezultat yikh profesiinoi pidhotovky [The readiness of the future officer of the Navy of the Armed Forces of Ukraine as an integrative result of their professional training]. *Naukovyi visnyk Lotnoi akademii. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific Bulletin of the Aviation Academy. Series: Pedagogical sciences*, 7, 129–136. [in Ukrainian].

12. Ryzhykov, V., Bakhov, I., Kolisnyk, O. (2018). Leadership Abilities of a Military Manager, Professionalism of a Commander as the Guarantee of the Practice of Effective Activity of a Military Organization. *International Journal of Engineering & Technology*, 7 (4.38), 45–49.